

24 Ιανουαρίου 2012
www.geostrategy.gr

Από τους Τούρκους στρατηγούς στην πολιτική δικτατορία του ήπιου Ισλάμ

Του Χρήστου Μηνάγια

Τούρκοι αναλυτές θεωρούν ότι με την ανακριτική διαδικασία που βρίσκεται σε εξέλιξη, αναφορικά με τα πραξικοπήματα και τις παρεμβάσεις του στρατού στην πολιτική ζωή της χώρας, άρχισε να δημιουργείται η εντύπωση ότι επιχειρείται μια αντιπαράθεση προς τον ατατουρκισμό. Επιπρόσθετα δε, οι εν λόγω αναλυτές προειδοποιούν τον πρωθυπουργό Ερντογάν ότι αυτό αποτελεί μια κενή περιεχομένου αμφισβήτηση και αντιδικία που προσβάλλει, ταπεινώνει και εξυβρίζει άμεσα την μνήμη του Ατατούρκ.

Η Τουρκική κοινή γνώμη, ενώ έχει αντιληφθεί τις προθέσεις του κυβερνώντος κόμματος ΑΚΡ για τη δημιουργία μιας συντηρητικής Τουρκίας, σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις στήριξε τον Ερντογάν. Ωστόσο, είναι αντίθετη και θα αντιδράσει δυναμικά στην ιδέα εγκαθίδρυσης ενός θεοκρατικού συστήματος διακυβέρνησης της χώρας. Για το θέμα αυτό, ο Τούρκος δημοσιογράφος Mehmet Ali Birand, ο οποίος με την αρθρογραφία του στήριξε τις μεταρρυθμίσεις του ισλαμιστή πρωθυπουργού, δήλωσε ότι εάν η πολιτική ηγεσία της χώρας σκοπεύει να εγκαθιδρύσει ένα θεοκρατικό καθεστώς τότε δεν θα χρειασθεί να βγει ο στρατός από τα στρατόπεδα διότι όλοι εμείς που επαγρυπνούμε για να διαφυλαχθεί το κοσμικό-δημοκρατικό μας σύστημα θα βγούμε στους δρόμους. Η συγκεκριμένη άποψη ενισχύει και τις εκτιμήσεις για την ιδιάζουσα ιδιομορφία της ιδεολογικής σύνθεσης του εκλογικού σώματος που στήριξε τον Ερντογάν στις εκλογές της 12-6-2011, από το οποίο: το 27,1% ανήκει στους συντηρητικούς ισλαμιστές, το 24,4% στους Τούρκους εθνικιστές, το 16,4% στους ατατουρκιστές-κεμαλιστές, το 7,2% στους σοσιαλδημοκράτες, το 5,9% στους φιλελεύθερους-δημοκρατικούς, το 3% στους ακραίους εθνικιστές και το 1,4% στους Κούρδους εθνικιστές.

Όταν το 2002 το κόμμα ΑΚΡ ανήλθε στην εξουσία, τόσο στο στρατιωτικό κατεστημένο όσο και σε μεγάλο τμήμα της τουρκικής κοινής γνώμης υπήρχε ο

φόβος της δημιουργίας ενός ισλαμικού κράτους. Όμως την παρούσα περίοδο δημιουργήθηκε ένας νέος φόβος: ο φόβος της αυταρχικής εξουσίας και της αυταρχικής διακυβέρνησης της χώρας. Δηλαδή οι Τούρκοι άρχισαν να διερωτώνται εάν, με το πρόσχημα του εκδημοκρατισμού της χώρας, η στρατιωτική χειραφέτηση αντικαταστάθηκε από μια πολιτική δικτατορία και ένα τουρκο-ισλαμικό εθνικιστικό καθεστώς.

Για εννέα χρόνια η ηγεσία του ΑΚΡ παραπλανούσε τον τουρκικό λαό υποσχόμενη ότι θα φέρει τη δημοκρατία στη χώρα, ενώ ταυτόχρονα αυτή εγκαθίδρυε το αυταρχικό ισλαμικό καθεστώς της. Συνεπώς, το γεγονός αυτό επιβεβαιώνει την άποψη ότι η Τουρκία αποτελεί μια χώρα με ενδημικά προβλήματα, που κανένας δεν μπορεί να εμπιστευθεί ούτε το στρατιωτικό της κατεστημένο και ούτε την κυβέρνησή της. Τούτο οφείλεται σε δύο λόγους:

- Πρώτον, στο γεγονός ότι το στρατιωτικό της κατεστημένο, προκειμένου να μη χάσει τα κεκτημένα του, σχεδίασε την ανατροπή της κυβέρνησης Ερντογάν δημιουργώντας στην τουρκική κοινωνία το αίσθημα του φόβου με την εκτέλεση τρομοκρατικών ενεργειών, επηρεάζοντας την κοινή γνώμη με τη διενέργεια ψυχολογικών επιχειρήσεων και προκαλώντας «θερμή συγκρουσιακή» κρίση με την Ελλάδα στο Αιγαίο και στον Έβρο. Στο Αιγαίο, με τη διεξαγωγή επιθετικής επιχείρησης σε νησιά που η Τουρκία αμφισβητεί την ελληνική τους κυριαρχία και στον Έβρο με την εφαρμογή του Σχεδίου «Egemen (Ηγεμώννας)» που προβλέπει εισβολή στο ελληνικό έδαφος και την καταστροφή των ελληνικών δυνάμεων προσβάλλοντας τα ασθενή σημεία του Δ' Σώματος Στρατού. Θα πρέπει ακόμη να σημειωθεί ότι, ενώ η ανακριτική διαδικασία βρίσκεται σε εξέλιξη και εκατοντάδες στρατιωτικοί έχουν προφυλακισθεί με την κατηγορία προετοιμασίας πραξικοπήματος, το βαθύ στρατιωτικό κατεστημένο σε κάθε ευκαιρία δηλώνει «παρόν» και απειλεί τους «προδότες» που έστειλαν στη φυλακή τους συναδέλφους τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο υπαρχηγός του τουρκικού πολεμικού ναυτικού αντιναύαρχος Kadir Sağdıç που έχει προφυλακισθεί κατηγορούμενος για την εμπλοκή του στη Συμβουλευτική Επιτροπή του Σχεδίου Επιχειρήσεων «KAFES (Κλωβός)» και ο οποίος κατά την επίσκεψη που δέχθηκε από τη σύζυγο του, την κόρη του και το γιό του στη φυλακή τους είπε τα εξής: *«Από εδώ (στη φυλακή) έχουμε πολύ καλή πρόσβαση παντού. Τα τακτοποιώ όλα. Το διάστημα που είμαι φυλακισμένος κόβω καλύτερα τους λογαριασμούς (για αυτούς που θα πρέπει να πληρώσουν). Μην ανησυχείτε. Οι πούσ..δες θα μετανιώσουν για αυτά που έκαναν. Θα ξηλώσουμε όλους τους προδότες. Δεν θα αφήσουμε κατά μέρος τους προδότες. Από εδώ τα διευθύνουμε όλα. Από εδώ αγωνιζόμαστε καλύτερα. Μην ανησυχείτε. Λέμε να προβλήματά μας και οι στρατηγοί μας ακούνε (σ.σ. εννοεί τους αρχηγούς των γενικών επιτελείων)»* (εφημερίδα Zaman/18-1-2012). Διευκρινίζεται ότι το Σχέδιο «Κλωβός» συντάχθηκε στις 3 Μαρτίου 2009 και είχε σαν στόχο τη διεξαγωγή

εκφοβιστικής προπαγάνδας εναντίον των μη μωαμεθανών που ζουν στην Τουρκία, καθώς επίσης την προβολή σχετικών ενεργειών υπό μορφή μαύρης προπαγάνδας εναντίον του ΑΚΡ και διάφορα κέντρα που το υποστηρίζουν. Με τις ενέργειες αυτές επιδιωκόταν αφενός η εξουδετέρωση του ψυχολογικού πολέμου που πραγματοποιούσε το ΑΚΡ και οι οπαδοί του, αφετέρου η διαστρέβλωση στοιχείων και η αλλαγή της επικαιρότητας σχετικά με τη δίκη της Ergenekon. Για την υλοποίησή του σχεδίου αυτού είχε συγκροτηθεί ένας παρακρατικός μηχανισμός ο οποίος αποτελείτο από: μια Συμβουλευτική Επιτροπή τριών ανωτάτων αξιωματικών (μεταξύ αυτών και ο Kadir Sağdıç). Ένα πυρήνα καθοδηγητών της κοινής γνώμης στελεχωμένο με ακαδημαϊκούς, δημοσιογράφους, καλλιτέχνες και διάφορα επικοινωνιακά άτομα. Και τέλος, μια διοίκηση ειδικών επιχειρήσεων που αποτελείτο από 37 αξιωματικούς-υπαξιωματικούς πεζοναύτες και βατραχανθρώπους με αποστολή την πραγματοποίηση δολοφονιών-βομβιστικών ενεργειών-απειλών-απαγωγών-στοχοποίηση ατόμων μέσω δημοσιευμάτων σε διάφορες ελεγχόμενες ιστοσελίδες-σύληση μουσουλμανικών και χριστιανικών νεκροταφείων κ.λπ. Φυσικά, οι ενέργειες αυτές αποτελούν «modus viventi» για διεξαγωγή ανάλογων τουρκικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα (Θράκη-Αιγαίο) και την Κύπρο. Ενδεικτικά παραδείγματα πιθανόν να αποτελούν η σύληση του μουσουλμανικού νεκροταφείου της Νίκαιας Αττικής στις 25-3-2011, η πρόκληση ζημιών σπάζοντας σταυρούς σε χριστιανικό νεκροταφείο στη Ρόδο στις 19-1-2012 και η απόπειρα εμπρησμού του τουρκικού προξενείου της Ρόδου στις 20-1-2012.

- Δεύτερον, διότι ο αυταρχισμός του Ερντογάν, πέραν της προσπάθειας αποδόμησης και απομυθοποίησης της στρατιωτικής ελίτ, επεκτάθηκε τόσο στους πολιτικούς του αντιπάλους όσο και σε μεγάλη μερίδα δημοσιογράφων. Είναι γνωστό ότι περίπου 100 δημοσιογράφοι είναι φυλακισμένοι διότι «έκαναν το λάθος» να εκφράσουν ελεύθερα την άποψή τους και να ασκήσουν κριτική στο ΑΚΡ και στο κίνημα του Φετουλάχ Γκιουλέν που στηρίζει τον Ερντογάν και αποτελεί μια τουρκο-ισλαμική εθνικιστική κίνηση με θρησκευτικό μανδύα. Εντούτοις, ενώ η τουρκική κοινή γνώμη θεωρεί τον Ερντογάν ως τον πιο επιτυχημένο πολιτικό αρχηγό με ποσοστό 45%, το κόμμα του περιορίζεται στο 36,5%. Επίσης, ένα άλλο σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι, μεταξύ των φορέων που εμπιστεύονται περισσότερο οι Τούρκοι, ο στρατός κατέχει την πρώτη θέση με ποσοστό 59,9%, ενώ ακολουθούν η αστυνομία με 52,7%, ο πρόεδρος της Δημοκρατίας με 48,3%, οι μη κυβερνητικές οργανώσεις με 40,6%, η δικαιοσύνη με 38,8%, η εθνοσυνέλευση με 36,5%, η παιδεία με 28,3%, τα πολιτικά κόμματα με 25% και τέλος τα ΜΜΕ με 22,1%. Από τα παραπάνω καθίσταται σαφές ότι σε περίπτωση που ο Ερντογάν αποσυρθεί από την πολιτική, πιθανόν λόγω προβλημάτων υγείας, το πολιτικό σκηνικό της χώρας θα παρουσιάσει σημαντικές αλλαγές. Ειδικότερα δε, εάν δεν

επιλυθεί το κουρδικό πρόβλημα και υπάρξουν αρνητικές εξελίξεις για την Τουρκία στην Ανατολική Μεσόγειο, τότε δεν θα καταστεί δυνατόν να εξαλειφθεί πλήρως η στρατοκρατία και πιθανόν τα θέματα αυτά να αποτελέσουν και το εισιτήριο επιστροφής της στο προηγούμενο καθεστώς.

Όπως γίνεται κατανοητό, όλα τα παραπάνω πλήττουν την εικόνα της Τουρκίας δεδομένου ότι υπάρχει η εξής αντίφαση: με το ξεσκέπασμα του βαθέως κράτους, τη δίκη της Ergenekon και τις σχέσεις στρατού-πολιτικής εξουσίας ο Ερντογάν θέλει να καταδείξει ότι έχει πολιτικό όραμα και αποφασιστικότητα, ενώ από την άλλη πλευρά ο Τούρκος πρωθυπουργός, μέσω ενός άλλου βαθέως ισλαμικού μηχανισμού, διοικεί τη χώρα με αυταρχισμό, έχει βάλει όρια στην ελεύθερη έκφραση και δεν δείχνει καμία ευαισθησία για την επίλυση του κουρδικού προβλήματος.

Σε ότι αφορά την τουρκική εξωτερική πολιτική και τη μεταστροφή των μηδενικών προβλημάτων του Νταβούτογλου σε πολλαπλά προβλήματα με όλα τα γειτονικά κράτη, ο Ali Bulac, αρθρογράφος της φιλο-ισλαμικής εφημερίδας Zaman/19-1-2012 αναγράφει τα εξής: *«Τι γίνεται στην Τουρκία; Πριν ένα χρόνο είχαμε συστήσει κοινά υπουργικά συμβούλια με τη Συρία και το Ιράκ. Με τη βίζα Samgen (σ.σ. πρόκειται για τη συμφωνία που υπογράφηκε τον Μάρτιο του 2011 μεταξύ Τουρκίας-Ιράν-Συρίας-Ιράκ, βάσει της οποίας οι πολίτες των χωρών αυτών με μια βίζα θα μπορούν να επισκέπτονται τις υπόλοιπες χώρες, όπως ισχύει με τη συνθήκη Σένγκεν) μπορούσε κάποιος μόνο με την ταυτότητά του να φύγει από την Τραπεζούντα και να πάει από την Ταυρίδα μέχρι τη Βαγδάτη και από τη Δαμασκό στο Αμμάν. Τώρα τα νότια και ανατολικά σύνορα μας είναι κλειστά. Με τα τρία κράτη (Ιράν-Συρία-Ιράκ) φθάσαμε σε σημείο σύγκρουσης. Αποχαιρετούμε το Λίβανο. Η Αίγυπτος είναι ψυχρή και η Αλγερία μας είπε να μείνουμε μακριά και να μη σκιάζουμε την Τυνησία και την Παλαιστίνη. Τι έγινε και γυρίσαμε 10 χρόνια πίσω; Να δώσουμε απαντήσεις στα ερωτήματα αυτά με ηρεμία και ψυχραιμία και να προσπαθήσουμε να καταλάβουμε τι έγινε.»*. Ειδικότερα, στο ενδεχόμενο ανατροπής του Σύριου προέδρου Μπασάρ αλ Άσαντ, το ενδιαφέρον της Τουρκίας εστιάζεται στους Κούρδους της Συρίας, του Ιράκ, της Τουρκίας και του Ιράν, οι οποίοι προκαλούν φοβικό σύνδρομο στην Άγκυρα σε περίπτωση που συνεργασθούν μεταξύ τους και αποφασίσουν την ίδρυση ενός ανεξάρτητου κουρδικού κράτους. Αποτέλεσμα αυτού του φοβικού συνδρόμου αποτελεί και η σφοδρή επίθεση που δέχεται η κουρδική εξέγερση στην Τουρκία από το βαθύ τουρκο-ισλαμικό μηχανισμό αφενός με τις δολοφονίες ανταρτών και αμάχων, αφετέρου με τις συλλήψεις Κούρδων αγωνιστών τόσο στο εσωτερικό της χώρας όσο στο βόρειο Ιράκ και σε Ευρωπαϊκές Χώρες. Επιπρόσθετα δε, μια άλλη βασική επισήμανση είναι ότι η Τουρκία, προσπαθώντας να επιφορτισθεί έναν περιφερειακό και εν μέρει διεθνή ρόλο, ώστε να έχει λόγο στο σχεδιασμό του νέου διεθνούς σκηνικού, ενσωμάτωσε στον ήδη βεβαρυσμένο τομέα εθνικής ασφάλειας της κινδύνους και απειλές

που αντιμετωπίζουν τρίτες χώρες. Για το λόγο αυτό και ο Ali Bulac επισημαίνει ότι, την τελευταία δεκαετία η στρατηγική της νέας εξωτερικής πολιτικής της Τουρκίας δεν στηρίχθηκε στις απειλές που αντιμετωπίζει η χώρα του, αλλά σε μια αντίληψη περί απειλών που έχουν οι δυτικοί.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί ότι η τουρκική διπλωματία έχοντας ως σημαία το «στρατηγικό βάθος» προσπαθεί να παραπλανήσει τα γειτονικά της κράτη λέγοντας ότι η στρατηγική της δεν ενέχει ιμπεριαλιστικές προθέσεις αλλά αποσκοπεί σ' έναν ειρηνικό συνεταιρισμό με την περιοχή. Ωστόσο, η μέχρι τώρα συμπεριφορά της κατέδειξε ότι επιδιώκει να δημιουργήσει φοβικά σύνδρομα και να αποσπάσει με εκβιασμούς, με την απειλή χρήσεως ισχύος και με πλάγιες μεθόδους ένα σημαντικό μέρος των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Ελλάδος και της Κύπρου στην Ανατολική Μεσόγειο και το Αιγαίο. Εκτός τούτου, δεν θα πρέπει να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο, οι Τούρκοι να επιδιώξουν την αυθαίρετη επιβολή τετελεσμένων στις εν λόγω περιοχές, είτε με τη δημιουργία γκρίζων ζωνών, μετά από μια θερμή συγκρουσιακή κατάσταση, είτε με την ανακήρυξη της δικής τους Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Άλλωστε, στην Τουρκία οι φράσεις υπαναχώρηση και συμμόρφωση με το διεθνές δίκαιο είναι άγνωστες, ενώ ιδιαίτερης προβολής τυγχάνουν ο τουρκο-ισλαμικός εθνικισμός, η αμφισβήτηση κυριαρχικών δικαιωμάτων, ο εκβιασμός, η αποτροπή με την απειλή χρήσης βίας, η διείσδυση σε κράτη στόχους, ο σχεδιασμός επιθέσεων-δολιοφθορών σε στρατηγικούς στόχους γειτονικών χωρών, οι δολοφονίες-σφαγές αμάχων, η καταπάτηση των ατομικών ελευθεριών, η συνεργασία με τρομοκρατικές οργανώσεις, η απαγόρευση λειτουργίας κομμάτων, οι συλλήψεις δημοσιογράφων, το παρακράτος, το βαθύ κράτος κ.λπ.